

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 26. aprill 2017
(OR. en)

8519/17

COASI 53
ASIE 10
CFSP/PESC 354
PE 33
ECOFIN 306
WTO 97
COHOM 51

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	26. aprill 2017
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	JOIN(2017) 16 final
Teema:	ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Hongkongi erihalduspiirkond: 2016. aasta aruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument JOIN(2017) 16 final.

Lisatud: JOIN(2017) 16 final

EUROOPA
KOMISJON

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 26.4.2017
JOIN(2017) 16 final

ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hongkongi erihalduspiirkond: 2016. aasta aruanne

ÜHISARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hongkongi erihalduspiirkond: 2016. aasta aruanne

Kokkuvõte

Pärast Hongkongi üleandmist Hiina Rahvavabariigile (edaspidi „HRV“) 1997. aastal on Euroopa Liit ja selle liikmesriigid tähelepanelikult jälginud Hongkongi erihalduspiirkonna majanduslikku ja poliitilist arengut, mis lähtub põhimõttest „üks riik, kaks süsteemi“. EL järgib „ühe Hiina“ poliitikat ning toetab põhimõtet „üks riik, kaks süsteemi“ ja selle rakendamist. Euroopa Komisjon ja Euroopa välisteenistus esitavad igal aastal aruande Hongkongi arengu kohta vastavalt 1997. aastal Euroopa Parlamendi ees võetud kohustusele. Käesolev, 19. aruanne käsitleb 2016. aastat.

2016. aasta oli poliitiliselt probleemne nii Hongkongi erihalduspiirkonna kui ka põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ seisukohast. Hongkongi ühiskond muutus polariseeritumaks. Inimestele valmistab üha enam muret Hongkongi tulevik pärast 2047. aastat, kui Hongkongi põhiseadus ei taga enam põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ rakendamist. Aastat iseloomustasid ka jätkuv mure kadunud raamatumüüjate pärast, Mong Koki massirahutused, enesemääramisõigust ja iseseisvust nõudvate poliitiliste rühmituste esilekerkimine, seadusandliku kogu valimised ja kahel iseseisvust pooldaval seadusandjal valimistel osalemise keelamine, rahvakongressi alalise komitee (NPCSC) otsus tõlgendada vande andmist käsitlevaid põhiseaduse sätteid, valimiskomitee valimine ja ettevalmistused valitsusjuhi valimisteks.

2015. aastal kadunud viie kirjastaja juhtum on ELi arvates kõige tõsisem põhiseadusega, aga ka põhimõttega „üks riik, kaks süsteemi“ seonduv väljakutse pärast 1997. aastat. Sündmused on edasi arenenud, kuid kirjastajate kadumise asjaolud on ikka veel välja selgitamata. Ühte kirjastajat peetakse endiselt kinni, kuigi ametlikku süüdistust talle esitatud ei ole.

Vaatamata eespool nimetatud probleemidele toimus põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ 2016. aastal jätkuvalt hästi.

Kohtuvõimud näitasid oma sõltumatust ja nõuetekohase menetluse järjekindlat järgimist vaatamata mitmele poliitiliselt tundlikule kohtuasjale ja sellele, kuidas rahvakongressi alaline komitee tõlgendas põhiseadust.

Valitsuse, majanduses osalevate sidusrühmade ja kogu elanikkonna juhtpõhimõtteks jäi õigusriik. Korruptsioonivastased meetmed olid endiselt tugevad ja hea valitsemistava näitajad positiivsed. Transparency Internationali korruptsiooni tajumise indeksi tabelis oli Hongkong 14. kohal.

Sõnavabadust ja teabeabadust üldjoontes järgiti. Siiski võib ettevaatlikkuse ja enesetsensuuri tõttu märgata HRV sise- ja välispoliitika kajastamisel negatiivset arengut pressivabaduse valdkonnas ja kirjastussektoris. Raamatukirjastajate kadumise juhtumil on siin samuti oma roll.

Hongkong jäi konkurentsivõimeliseks rahvusvaheliseks ärikeskuseks ja maailma peamiseks äriühenduseks Mandri-Hiinaga. Samuti on Hongkong endiselt Hiina kapitalituru reformi peamine katsetusala. Et tulla toime digitaalajastu uute väljakutsetega, püüab Hongkong oma majanduskasvu strateegia läbi vaadata, et edendada tehnoloogia arengut ja innovatsiooni. Õigusriik, läbipaistev regulatiivne raamistik, väga madalad korrupsiooni ja kuritegevuse tasemed koos tõhusa avaliku halduse ja sõltumatu kohtuvõimuga aitasid kaasa Hongkongi edu aluseks oleva soodsa investeerimiskliima säilitamisele ja edendamisele.

EL innustab Hongkongi erihalduspiirkonna ja keskvalitsuse ametiasutusi jätkama valimisreformi kooskõlas põhiseadusega ja jõudma kokkuleppele demokraatlikus, õiglasel, avatud ja läbipaistvas valimissüsteemis. Üldised valimised annaksid valitsusele suurema toetuse ja legitiimsuse Hongkongi majanduslike eesmärkide saavutamisel ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel, nagu Hongkongi elanikkonna sotsiaal-majanduslik ja ealine struktuur. Rekordiline valimisaktiivsus seadusandliku kogu ja valitsusjuhi valimistel näitavad, et inimesed soovivad poliitilises elus aktiivselt osaleda ja otsustada erihalduspiirkonna tuleviku üle.

Poliitilised suundumused

Hongkongi poliitiline kliima jäi valitsusmeelse ja demokraatiameelse leeri vahel äärmiselt polariseerituks. Pingeid suurendas poliitilise jõuna esilekerkinud nn lokalistide liikumine. Täitev- ja seadusandliku võimu suhted olid jätkuvalt pingelised; opositsioon keeldus koostööst ja kasutas valitsuse algatuste pidurdamiseks venitamistaktikat. Näiteks ei suutnud seadusandlik kogu juba teist korda vastu võtta autoriõiguste seaduse parandusseadust. See kahjustas tõsiselt valitsuse püüdlusi muuta Hongkong piirkondlikuks intellektuaalomandiõiguste keskuseks. Praegune õigusraamistik pärineb veel internetieelsest ajast.

2015. aasta lõpus kadunud viie **raamatukirjastaja** juhtum arenes 2016. aastal edasi. Aasta jooksul pöördus neli kirjastajat tagasi Hongkongi, kuid nende kadumise kohta ei ole kunagi selgitusi antud. Rootsi kodanikku Gui Minhaid peetakse jätkuvalt kinni Hiinas, ehkki ametlikku süüdistust talle esitatud ei ole. Kolm tagasipöördunud kirjastajat on väitnud, et nad läksid Mandri-Hiinasse vabatahtlikult, et osaleda uurimistes, kuid samas on Lam Wing Kee avalikult väitnud, et ta rööviti ja julgeolekujõud kuulasid teda üle 8 kuud. Mitu raamatumüüjat esines televisioonis nn ülestunnistustega. EL on korduvalt väljendanud muret sellise tegevuse üle.

EL on tõstatanud selle probleemi mitmel korral nii Hongkongi kui ka Hiina ametiasutustega peetud kohtumistel. 7. jaanuaril tegi kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi Mogherini pressiesindaja avalduse, milles kirjeldas juhtumit¹ äärmiselt murettekitavana. Euroopa Parlament võttis 4. veebruaril vastu resolutsiooni, milles väljendas sügavat muret inimeste

¹ https://eeas.europa.eu/delegations/hong-kong/4962/statement-spokesperson-disappearance-individuals-associated-mighty-current-publishing-house_en

kadumise pärast;² samuti võttis parlament 23. novembril vastu Gui Minhai juhtumit käsitleva resolutsiooni³.

EL võtab neid küsimusi väga tõsiselt ning loodab, et sellised vahejuhtumid ei kordu. Tuleks võtta kõik vajalikud meetmed, et taastada usk selsse, et Hongkongis austatakse õigusriiki ja põhimõtet „üks riik, kaks süsteemi“.

Üks tähelepanuväärsemaid poliitilisi arenguid 2016. aastal oli **uute poliitiliste rühmituste esilekerkimine** pärast ebaõnnestunud valimisreformi ja Hongkongi vihmavarjarevolutsiooni. Mitmed radikaalsed rühmitused, nn **lokalistid**, teevad Hiinale vastandudes kampaaniat Hongkongi huvide kaitseks, kusjuures mõned neist nõuavad enesemääramisõigust (Demosisto) või lausa iseseisvust (Hongkongi Põlispartei ja Hongkongi Rahvapartei). Hongkongi Rahvapartei sõnul on nende eesmärk saavutada iseseisvus vahendeid valimata, välistamata viimase abinõuna vägivalda. Ajakirjanduse andmetel on lokalistide rühmitusi vähemalt 21. Nii Hongkongi kui ka Hiina keskasutused on seisnud selgelt vastu üleskutsetele saavutada iseseisvus või enesemääramine, sest see oleks vastuolus põhiseadusega.

8. veebruaril (uue aasta esimene päev Hiina kalendri järgi) leidsid Hongkongis aset ulatuslikud vägivaldsed kokkupõrked meeleavaldajate ja politsei vahel. Ligikaudu 500 meeleavaldajat loopis telliseid ja süütas objekte ning politseijõududel tuli teha kaks hoiatuslasku. 10-tunnise **Mong Koki massirahutuse** käigus sai vigastada 128 inimest, sealhulgas 90 politseiametnikku. Vahistati 64 meeleavaldajat, kellest 38-le esitati süüdistus massirahutustel osalemise eest (10 inimese puhul võeti süüdistus hiljem tagasi). Paljud meeleavaldajad kuulusid lokalistide rühmitustesse. Politsei kirjelduste kohaselt olid massirahutused organiseeritud ja ette kavandatud. Enneolematu vägivalda ajendiks võis olla sotsiaalne ja poliitiline rahulolematuse, eriti noorte hulgas.

Üleskutseid saavutada enesemääramisõigus või iseseisvus tehti **seadusandliku kogu vahevalimiste** eelsel ajal veebruaris ja valimiskampaania ajal septembris. Tegelikult ei ole Hongkongis palju neid, kes selliseid radikaalseid ideid tõepoolest toetaksid, kuid näib, et sotsiaalsed ja majanduslikud probleemid, aga ka rahulolematuse traditsiooniliste poliitiliste võimuesindajatega, suurendavad lokalistide toetust. Sellega seoses tuleb EL meelde, et ta järgib „ühe Hiina“ poliitikat ning toetab põhimõtet „üks riik, kaks süsteemi“ ja selle rakendamist Hongkongis.

28. veebruaril peetud vahevalimistel tegi üllatusliku läbimurde radikaalne Mandri-Hiina vastane Hongkongist pärinev kandidaat, võites 15 % häältest. Kuigi tal ei õnnestunud seaduslikus kogus kohta saada (selle sai demokraadist kandidaat), oli tulemus väga oluline, sest seni vähetuntud poliitiline liikumine saavutas poliitilise legitiimsuse.

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0045&language=EN>

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0444&language=EN&ring=B8-2016-1256>

5. augustil osalesid tuhanded inimest iseseisvumist propageerival rahvakogunemisel. Korraldajad väitsid, et rahvakogunemisel osales 10 000 inimest, kuid politsei hinnangul oli osalejaid 2 500.

4. septembril toimusid Hongkongis valimised, et valida 70 seadusandliku kogu liiget. Kuigi üldisi valimisi ei toimunud, leiti siiski, et sekkumisi ei esinenud ja valimiste korraldus oli üldiselt nõuetekohane. Valimisaktiivsus oli rekordiline – hääletamas käis 2,17 miljonit inimest (58 % valijaskonnast).

Valitsusmeelne leer säilitas küll enamuse, kuid demokraatiameelsel leeril on nüüd võimalik tagasi lükata eelnõusid, mille puhul on nõutav kaks kolmandikku häältest. Valimised kinnitasid suurenenud poliitilist polariseerumist Hongkongis; samuti iseloomustas valimisi mitme lokalistist kandidaadi edu, kes võtsid peaaegu 19 % häältest. Samuti toimus uues seadusandlikus kogus põlvkondade vahetumine. Ligikaudu kolmandik seadusandjatest on uued ja nooremad kui endised liikmed.

Siiski varjutas valimisi kuue iseseisvust pooldava kandidaadi väljajätmine küsitavatel põhjustel, mida on hiljem vaidlustatud.

Uue seadusandliku kogu ametiaeg algas kaootilise **ametisse vannutamise tseremooniaga**. Mitmed seadusandjad muutsid vande sõnastust või käitusid muidu üleolevalt. Mõnel paluti vanne uuesti anda kohapeal, samas kui teistel oli võimalus seda teha eraldi seadusandliku kogu istungil.

Probleem tekkis kahe äsja valitud iseseisvust pooldava rühmituse Youngspiration esindaja Sixtus Leungi ja Yau Wai-chingiga, kelle solvavat keelekasutust Mandri-Hiina suhtes käsitleti äärmiselt radikaalsena. Valitsus algatas kohtuliku kontrolli, et takistada neid vannet andmast ja seega kohustada neid oma kohti vabastama.

Kohtuasi oli Hongkongi kohtus endiselt menetluses, kui Hiina Rahvakongressi alaline komitee otsustas sekkuda, andes välja vande andmist käsitlevate põhiseaduse sätete tõlgenduse (artikkel 104). Kõnealuse tõlgenduse võttis Hiina Rahvakongressi alaline komitee vastu ühehäälselt 7. novembril ja sellega edastati selge sõnum, et Sixtus Leungil ja Yau Wai-chingil tuleks keelata vannet anda ja ametisse astuda. Sellele järgnenud kohtuotsus järgis sama joont, ehkki kohtunik rõhutas, et ta oleks jõudnud samale järeldusele nii Hiina Rahvakongressi alalise komitee tõlgendusega kui ka ilma selleta. Mõlema seadusandja kaebus jäi rahuldamata. Samal ajal anti neile korraldus koht vabastada.

Kuigi Hiina Rahvakongressi alalisel komiteel on põhiseaduse tõlgendamise õigus, tekitas selle tõlgendamine niigi poliitiliselt pingelises olukorras muret õigusriigi ja kohtusüsteemi sõltumatuse pärast Hongkongis ning arvati, et see võib kohtuotsust mõjutada.

Seoses seadusandjate ametivandega algatasid ka eraisikud mitu kohtulikku kontrolli ja valitsus taotles nelja demokraatiameelse seadusandja diskvalifitseerimist. Need juhtumid on veel pooleli.

2016. aasta viimastel kuudel tehti ettevalmistusi valitsusjuhi valimisteks. Praeguse valitsusjuhi teadaanne mitte kandideerida tuli paljudele üllatusena. 11. detsembril valiti 1 194 liikmest koosnev **valimiskogu**, mis valib Hongkongi valitsusjuhi. Valimisaktiivsus oli rekordiline ja peaaegu kaks korda suurem kui 2011. aastal (vastavalt 46 % ja 27,6 %). Kuigi demokraatliku leeri tulemused olid eelmiste valimistega võrreldes paremad ja nad saavutasid teatava tasakaalustava mõju, säilitas valitsusmeelne leer endiselt piisava häälteenamuse.

Õigusriik ja kohtuasutused

Hoolimata murest, mida põhjustavad viie kadunud kirjastaja juhtum ja kõrgetasemelised kohtulikud kontrollid, järgiti üldjoontes 2016. aastal õigusriigi põhimõtteid ja kohtuasutused säilitasid oma kõrged standardid. *Ülemaailmse konkurentsivõime aruande (2016-2017)*⁴ kohaselt oli Hongkong kohtute sõltumatuse poolest kaheksandal kohal. Paljud juristid väljendasid muret artikli 104 tõlgendamise pärast Hiina Rahvakongressi alalise komitee poolt ja korraldasid protestimarsi, väites, et tegemist oli kõige tõsisema sekkumisega Hongkongi õigussüsteemi pärast selle üleandmist.

Et säilitada Hongkongi demokraatlikku usaldusväärust, tema seisundit rahvusvahelise ärikeskuse ja üha kasvavat rolli rahvusvahelise vahekohtu- ja vahenduskeskuse, on oluline hoida kohtute sõltumatust ja järgida jätkuvalt õigusriigi põhimõtet.

Võrdsed võimalused, õigused ja vabadused

Hongkongis on suur vabadus. Sõnavabadus, ajakirjandusvabadus ja teabevabadus on Hongkongi põhiväärtused kooskõlas põhimõttega „üks riik, kaks süsteemi“. Samuti on need Hongkongi kui üleilmse ärikeskuse tugevuse olulised koostisosad. EL kutsub kõiki sidusrühmi üles neid väärtusi hoidma.

Meedia, sh digitaalmeedia, oli jätkuvalt üsna vaba ning kajastas sündmusi mitmest vaatenurgast. Ometi võib Hongkongi ajakirjanike liidu (edaspidi „HKJA“) aastaaruandest saada aimu, et nii trüki- kui elektrooniline meedia rakendavad eriti Mandri-Hiinat käsitlevaid küsimusi kajastades enesetsensuuri. HKJA sõnul oli 2016. aasta ajakirjandusvabaduse seisukohast äärmiselt raske ja põhimõte „üks riik, kaks süsteemi“ oli tõsisel ohus. Ta kritiseeris tendentsi määrata kohalikes meediaorganisatsioonides juhtivatele kohtadele inimesi, kellel on tihedad sidemed Pekingiga. Samuti tekitas muret asjaolu, et Mandri-Hiina ettevõtjad ostsid mitu Hongkongi meediaväljaannet. *Maaailma ajakirjandusvabaduse 2016. aasta indeksis* tõusis Hongkong ühe koha võrra 69. positsioonile, kuigi indeks tõi esile negatiivse suundumuse. Novembris avas organisatsioon PEN International Hongkongis keskuse, et kaitsta sõnavabadust.

Pärast viie kirjastaja kadumist levisid kuuldused, et mõned raamatupoed olid oma riulitelt kõrvaldanud Hiina suhtes kriitilised väljaanded, mõned aga sulgenud oma ukсед ning mõned teatanud häiretest seoses raamatute trükkimise, ladustamise ja turustamisega.

⁴ http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

2015. aastal toimunud ametissenimetamised ülikooli nõukogudesse põhjustasid suuri erimeelsusi seoses **akadeemilise vabaduse** ja kõrgharidusasutuste sõltumatu juhtimisega. Poleemika kestis kogu 2016. aasta vältel ja viis üleskutseteni võtta valitsusjuhilt kõigi Hongkongi ülikoolide *ex officio* kantsleri staatus. Paljud õppejõud leiavad, et see tava ohustab ülikooli sõltumatut juhtimist ja võib pikas perspektiivis kahjustada akadeemilist vabadust Hongkongis.

Hongkongis puudub siiani igakülgne **diskrimineerimisevastane seadus**. Jaanuaris avaldas võrdsete võimaluste komisjon (EOC) uuringu diskrimineerimise kohta seksuaalse sättumuse alusel. Uuringus leiti, et LGBTI-inimeste diskrimineerimine on laialdaselt levinud. Siiski toetas 55,7 % elanikkonnast diskrimineerimisvastaseid õigusakte. EOC kutsus valitsust üles alustama avalikke konsultatsioone tulevaste õigusaktide sisu üle.

Pärast pikki avalikke konsultatsioone ja arutelusid **diskrimineerimisvastase seaduse läbivaatamise** kohta esitas EOC valitsusele soovitused märtsikuus. Esmatähtsad valdkonnad on puudega inimeste õigused, sooline võrdõiguslikkus, diskrimineerimise rassi, rahvuse, kodakondsuse ja elukoha alusel ja võrdne kaitse vabaabielus elavatele paaridele.

Välismaalastest koduabilistel, keda on umbes 300 000, puudus jätkuvalt töö- ja sotsiaalne kaitse. Erilist muret põhjustavad kaks sätet: esiteks nõue, et nad peavad elama töödandja juures, ja teiseks kahe nädala nõue, mille alusel koduabiline peab leidma kahe nädala jooksul pärast töölepingu lõppemist uue töö või ta saadetakse Hongkongist välja. Samuti valmistavad muret võlaorjuse ja tööhõiveasutuste poolsed eeskirjade eiramise probleemid. Valitsus astus samme osutatud probleemidega tegelemiseks, avaldades näiteks mittesiduva käitumisjuhendi, kuid vaja on otsustavamaid meetmeid.

Püsis **inimkaubanduse** probleem, eelkõige ühtse õigus- ja poliitikaraamistiku puudumise tõttu. Valitsus on selle küsimuse lahendamiseks moodustanud töökonna ning teeb koostööd ELi ja muude rahvusvahelise kogukonna liikmetega.

2016. aastal toimus tuline arutelu **pagulaste** teemal. Kohalikule ja rahvusvahelisele kogukonnale valmistasid muret valitsusjuhi kommentaarid meedias, et Hongkong võib kaaluda enda taandamist piinamisvastase konventsiooni kohaldamisest eesmärgiga ohjata rändajate sissevoolu, kes nõuavad tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega tagatud kaitset. Hongkong ei ole piinamisvastase konventsiooniga iseseisvalt ühinenud, kuid on seda teinud Hiina RV kaudu. Seejärel kinnitasid kõrged ametnikud, et Hongkong ei kavatse end konventsioonist taandada. Hongkongi valitsus on aga siiski seisukohal, et tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte kohaldamine on vaja läbi vaadata, sest see on valitsuse väitel kaitsetu kuritarvituste eest, mis on omakorda põhjustanud mahajäämust ligikaudu 10 000 juhtumi puhul.

Korruptsioon on kontrolli all ja **korruptsioonivastane süsteem** on tugev ja vastupidav. Hongkongis on väga kõrged läbipaistvuse ja korruptsioonivastaste meetmete standardid. Ametiasutused ning poliitilised ja ärijuhid tunnustavad, et läbipaistvus on oluline Hongkongi püsimiseks tugeva rahvusvahelise ärikeskusena, sh Mandri-Hiina ettevõtjate jaoks.

Hongkongi suhted Mandri-Hiinaga

Teatav osa Hongkongi kogukonnast oli mures Hongkongi kõrge autonoomiataseme järkjärgulise kadumise pärast Hiina Rahvavabariigis ning põhimõttel „üks riik, kaks süsteemi“ rajanevate väärtuste ja elulaadi järgimise nõrgenemise pärast. Suurimad probleemid Hongkongi ja Hiina Rahvavabariigi suhetes olid radikaalsete poliitiliste jõudude esilekerkimine Hongkongis ja Hiina Rahvakongressi alalise komitee artikli 104 tõlgendus. 2047. aasta lähenemine ainult suurendab hirmu ja ebakindlust Hongkongi ühiskonnas seoses põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ tulevikuga, kuigi Peking on korduvalt kinnitanud, et põhimõtet järgitakse täielikult ja viiakse ellu ka edaspidi.

Pärast seda, kui üks kirjastaja oli avalikult väitnud, et Mandri-Hiina jõud olid ta röövinud, kirjutas valitsusjuht CY Leung Hiina keskvalitsusele ja palus selgitusi. Hongkongi ametiasutused ja Hiina keskvalitsus pidasid mitu läbirääkimiste vooru, et leppida kokku piiriüleses teavitamise mehhanismis selliste Hongkongi elanike puhul, kes on kinni peetud Mandri-Hiinas, ja vastupidi.

Rahvakongressi esimehe Zhang Dejiangi ametlik visiit Hongkongi toimus 17.–19. mail algatuse „One Belt, One Road“ tippkohtumise raames. Tegemist oli Pekingi kõrge ametniku esimese visiidiga pärast läbikukkunud poliitilist reformi ja demokraatiameelset vihmavarjurevolutsiooni 2014. aastal. Zhang püüdis Hongkongi elanikke veenda, et põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ rakendamist jätkatakse. Ta pöördus demokraatiameelse opositsiooni poole, kuid teravad poliitilised pinged takistasid suhete tugevdamist. Aasta lõpus teatas Hiina keskvalitsus, et ta annab tagasipöördumisloa (mis võimaldavad reisida Mandri-Hiinasse) teatavatele demokraatiameelsetele poliitikutele, kellel neid varem ei olnud.

Majanduslik areng

Hongkongi SKP reaalne kasv 2016. aastal oli 1,9 %, ⁵ kusjuures vastav näitaja 2015. aastal oli 2,4 %. Välissektoril läks aasta esimeses pooles loodetust halvemini, mis oli tingitud ülemaailmsest kaubanduskeskkonnast. Jaemüügisektorit mõjutas negatiivselt Mandri-Hiina turistide arvu vähenemine. 2016. aasta teisel poolel majandus taastus tänu kaupade ja teenuste ekspordi hoogustumisele. Tööturul saavutati 2016. aastal täielik tööhõive ja töötuse määr oli vaid 3,4 %. Inflatsioon püsis kontrolli all, kuigi tarbijahinnad tõusid aasta jooksul 2,3 %.

Valitsusjuht CY Leung kuulutas 13. jaanuaril 2016 peetud iga-aastasest kõnes välja terve rea algatusi, et arendada majandust, edendada innovatsiooni ja tehnoloogiat ning parandada haridus- ja tervishoiuteenuseid. Ta rõhutas Hongkongi olulist rolli Hiina „One Belt, One Road“ (OBOR – Hiina uus siiditee majandusvöönd) algatuses ja 13. viisaastakuplaanis. Hongkong jätkab vabakaubanduslepingute, investeringute edendamise ja kaitse lepingute, topeltmaksustamise vältimist käsitlevate lepingute ja lennunduslepingute sõlmimist peamiste kaubanduspartneritega kõikjal OBORis.

⁵ Kui ei ole märgitud teisiti, pärinevad kõik Hongkongi majandusnäitajad Hongkongi statistika- ja rahvaloendusametist.

2016. – 2017. aasta eelarve⁶ sisaldas mitmeid toetusmeetmeid, et aidata ettevõtjatel ja elanikel turgutada nõrgenevat majandust ja elavdada tarbimist. Eelarve sisaldas eri rahastamiskavasid ja algatusi, et toetada innovatsiooni ja tehnoloogia arengut (sealhulgas finantstehnoloogiat) ja alustavaid ettevõtteid, aidata ettevõtetel leida uusi turge ja suurendada jõupingutusi OBORi algatuse edendamiseks. Vaatamata sellele, et avaliku sektori kulutused on aastate jooksul pidevalt suurenenud, tekkisid Hongkongi erihalduspiirkonnas märkimisväärne eelarve ülejääk ja reservid, mis moodustasid 2016. – 2017. aasta eelarveaasta lõpuks 935,7 miljardit Hongkongi dollarit (HKD), mis on võrdne 37 %-ga SKPst.

Vastavalt aasta alguses vastu võetud kavale töötasid Hongkongi ametiasutused mitmel rindel, et võtta kasutusele riiklik „One Belt, One Road“ strateegia. Moodustati juhtkomitee, mille esimees on valitsusjuht, et töötada välja strateegiad ja poliitika Hongkongi osalemiseks OBORi strateegias. Samuti loodi spetsiaalne majandusvööndi büroo. Paralleelselt asutas Hongkongi rahandusamet infrastruktuuri rahastu büroo (IFFO), et edendada Hongkongi kui infrastruktuuri rahastamise platvormi. Õigusloome valdkonnas kirjutas Hongkong alla lennunduslepingutele ja/või topelmaksustamise vältimise lepingutele mitme majandusvööndiäärse riigiga (Malta, Serbia ja Läti), et valmistada ette võimalikke arenguvõimalusi. Samuti oodatakse võimalust alustada läbirääkimisi vabakaubanduslepingute sõlmimiseks Gruusia ja Maldiividega, mille kaudu loodab Hongkong laiendada oma vabakaubanduslepingute võrgustikku Euraasiasse. Aasta jooksul tehti OBORi riikidesse mitmeid ametlikke visiite ja lisaks korraldati seal reklaamiüritusi.

Juba teist aastat järjest oli Hongkong maailma suurim esmase avaliku pakkumise turg, teenides kokku 24,8 miljardit USA dollarit⁷. Kogutud vahenditest üle 80 % jäi Mandri-Hiina finantsasutuste arvele. Hongkong kui Hiina ettevõtjate eelistatud rahastamisvahendite hankimise keskus säilitas oma konkurentsieelise Shanghai ja Shenzheni ees. Kuid renminbides (RMB) tehtavaid rahvusvahelisi tehinguid Hongkongis mõjutas Hiina valuuta jätkuv odavnemine. Renminbi likviidsus ja renminbides tehtavad tehingud Hongkongis vähenesid peamiselt tugevate ootuste tõttu, et renminbi devalveerumine jätkub. Hongkong oli endiselt Hiina kapitalituru reformi katsetusala. Pärast Shanghai ja Hongkongi ühendatud börsi (Shanghai-Hong Kong Stock Connect) edukat käivitamist novembris 2014 alustas 5. detsembril tööd ka teine, Shenzheni ja Hongkongi ühendatud börs. Shenzheni ja Hongkongi ühendatud börs võimaldab rahvusvahelistel investoritel kaubelda Shenzheni börsil noteeritud 881 aktsiaga, samal ajal kui Mandri-Hiina investoritel on juurdepääs Hongkongi 417 aktsiale. Tegemist on uue verstapostiga Hiina jõupingutustes suurendada investorite usaldust finantsturgude vastu pärast 2015. aasta suvel alanud ebastabiilsuse perioodi, aga ka olulise sammuga finantsturu reformide suunas. Hongkongi rahandusamet märkis, et mõlemad pooled uurivad lähiajal, kuivõrd teostatav on võlakirjade ühendatud börs.

Kuigi finantsteenustel läks hästi ja need tugevdasid Hongkongi positsiooni rahvusvahelise finantskeskusena, võis mõnes majandussektoris (eelkõige sadamad ja nendega seotud sektorid

⁶ Hongkongi erihalduspiirkonna valitsuse eelarveaasta algab 1. aprillil ja lõpeb järgmise aasta 31. märtsil.

⁷ Allikas: Hongkongi börsi (Hong Kong Stock Exchanges and Clearing Ltd. (HKEx)) pressiteade, 20. detsember 2016.

ja tööstusharud) täheldada hoo raugemist. Hongkongi sadam seisis silmitsi üha suurema Mandri-Hiina sadamate poolse survega, sest Hiina leevendas oma mereveopoliitikat, et võimaldada välisriikide laevadel rannikul peale- ja mahalaadimist. Selle tulemusena on Hongkong järk-järgult kaotamas oma rolli mandrile suunduvate ja sealt saabuvate kaupade ümberlaadimispunktina. Varem moodustas ümberlaadimine ligikaudu 40 % Hongkongi transiitlastist. Kuigi Hongkong oli rohkem kui kümne aastat tagasi suurim konteinersadam maailmas, oli ta 2015. aastaks langenud 5. kohale, jäädes tahapoole Shanghai, Shenzheni, Singapuri ja Ningbo sadamatest⁸. 2016. aastal vähenes Hongkongi sadama konteinervedude maht veel 2,2 % võrra.

Erihalduspiirkonna tööstuse struktuur on alates 1997. aastast jäänud suures osas muutumatuks. Et tulla toime digitaalajastu uute väljakutsetega, püüab Hongkong oma majanduskasvu strateegia läbi vaadata, panustades tehnoloogia arengusse ja innovatsiooni. 2016. – 2017. aasta poliitilises avalduses teatas valitsus, et eraldab eelarvest 18 miljardit Hongkongi dollarit innovatsiooni ja tehnoloogia arengu edendamiseks, sealhulgas 8,2 miljardit Hongkongi dollarit mitmekorruseliste tööstushoonete arendamiseks reindustrialiseerimise eesmärgil. Novembris 2015 loodi innovatsiooni ja tehnoloogia büroo, kelle ülesanne on asuda sektori edendamise etteotsa. 2016. aastal käivitati tehnoloogia pilootprogramm suurusjärgus 500 miljonit Hongkongi dollarit, et pakkuda VKEdele rahalist abi tehnoloogilise suutlikkuse parandamiseks. Kavandamisel on ka muid algatusi, näiteks innovaatilise tehnoloogia riskikapitalifond (avaliku ja erasektori partnerluse edendamiseks) ja Midstreami teadusuuringute programm (mõeldud ülikoolidele, et muuta teadusuuringud ärieduks).

Hongkongi valitsus usub, et finantstehnoloogia on paljulubav potentsiaalne kasvualdkond. Septembris teatas Hongkongi rahandusamet mitmest poliitikaalgatusest, sealhulgas finantstehnoloogia innovatsioonikeskuse loomine ja finantstehnoloogia suhtes leebemate regulatiivsete nõuete katsetamise etapp, mis võimaldavad saada kiiremini heakskiitu finantstehnoloogia valdkonnas tehtavatele katsetustele. Loodetakse, et Hongkong möödub Singapurist ja Tokyost ning saab Aasia peamiseks finantskeskuseks.

Maa- ja elamupoliitika

Kinnisvaraturg oli elav ja elamukinnisvara hinnad püstitasid 2016. aastal uue rekordi. Eelkõige kasvasid aasta teises pooles märkimisväärselt väikese ja keskmise suurusega elamukinnisvara hinnad. Detsembris 2016 olid seega üldised korterihinnad võrreldes 1997. aasta kõrgtasemega 77 % võrra kallimad⁹. Kinnisvarahindade ohjamiseks suurendas valitsus alates 5. novembrist kinnisvara registreerimismaksu 15 %-le, mida tuleb tasuda nii mitmenda kinnisvara ostjatel kui ka äriklientidel ning millega asendati seni kehtinud progressiivne maksustamise kord, mille kohaselt oli kõrgeim määr 8,25 %. Sellele vaatamata käivad kinnisvarahinnad paljudel üle jõu, eriti nooremale põlvkonnale.

⁸ Allikas: Merenduse osakond, Hongkongi erihalduspiirkonna valitsus.

⁹ Allikas: 2016. aasta majanduslik taust ja 2017. aasta prognoosid, Hongkongi erihalduspiirkonna valitsus.

Seega on eluaseme taskukohasus erihalduspiirkonna valitsuse jaoks jätkuvalt keeruline küsimus. Mõningate üleilmsete uuringute kohaselt oli Hongkong eluaseme taskukohasuse seisukohast viimasel kohal maailmas¹⁰. Valitsus on välja töötanud pikaajalise eluasemestrategia, et ehitada järgmise 10 aasta jooksul 280 000 sotsiaalkorterit. 2016. aasta eduaruande kohaselt väheneb sotsiaalkorterite ehitamiseks sobiva maa kättesaadavus järgmise kümnendi jooksul, sest maa hankimine kinnisvara arendamiseks on üha raskem. Eluaseme arendamiseks sobiva maa leidmine ja ostmine on põhjustanud ületamatuid erimeelsusi eriti maapiirkondades, kus maaomanikel, mahajäetud tööstusala¹¹ elanikel (või ebaseaduslikel elanikel), külaelanikel ja keskkonnaühendustel on vastandlikud huvid. Planeeringute koostamine on muutunud aeganõudvamaks ja keerulisemaks eri huvirühmade vastuseisu tõttu.

Nõudluse poole pealt võib kinnisvaraturu arengu seisukohast märkimisväärse edasiminekuna esile tõsta Mandri-Hiina ettevõtete aktiivse osalemise, kelle kohalolek Hongkongis hoogustus¹². Mandri-Hiina kinnisvaraarendajad osalesid 62 %-s valitsuse korraldatud elamuhanges, võites neist 2016. aastal 24 %¹³. Nende aktiivsem tegevus Hongkongi riigimaa müügiturul põhjustas teatavate maatükkide hinnatõusu, seades löögi alla kohalikud arendajad. Samuti olid Hiina finantsasutused ja konglomeraadid peamised ostjad üüripindade põhiturul. Mandri-Hiina finantsasutuste poolne suurenenud nõudlus sai tõuke piiriüleste investeerimisvõimaluste avardumisega kaasnevast kapitali väljavoolust ja ootustest, et renminbi väärtus USA dollari suhtes jätkab devalveerumist.

Ettevõtluskeskkond

Hongkongi ettevõtluskeskkond seisis 2016. aastal silmitsi teatavate tagasilöökidega. VKEde, idufirmade, välismaiste äriühingute ja mõningate üksikisikute jaoks oli pangakonto avamine tehtud põhjendamatult koormavaks ja raskeks. Kohalikud ja välismaised kaubanduskojad juhtisid probleemile ametiasutuste tähelepanu ja väitsid, et selline tava on vastuolus Hongkongi eesmärgiga olla Hiina ja muu maailma nn superühendaja ning innovatsiooni ja idufirmade keskus. Lõpuks sekkus Hongkongi rahandusamet ja saatis septembris pankadele välja ringkirja. Sellele vaatamata ei ole olukord veel täielikult lahenenud.

Detsembris 2015 jõustunud konkurentsiseadus tõi endaga kaasa järkjärgulised muutused Hongkongi äritavades ja -kultuuris. Näiteks kaotas 19 ettevõtjate ühendust 2016. aastal hinnapiirangud või palgaskaalad. Konkurentsikomisjonile esitati ligikaudu 1 900 kaebust ja järelepärimist, millest 130 jõudis täiendava hindamise etappi. Kaks peamist kaasatud sektorit olid „kinnisvara ja kinnisvarahaldus“ ja „kutselised ja tehnilised teenused“. Mitmed kaebused

¹⁰ 12. demograafiauuringu *Rahvusvaheline eluaseme taskukohasuse uuring* (2016) kohaselt oli 367 linna arvestuses eluase Hongkongis kõige vähem taskukohane ja keskmine korterihind ületas aastase mediaansissetuleku brutosummat 19 korda.

¹¹ Mahajäetud tööstusala on üldjuhul põllumajandusmaa uutes maapiirkondades, eeskätt suhteliselt tasastes ja lihtsamini juurdepääsetavates piirkondades. Maad on kasutatud mitmesugusel reguleerimata tööstuslikul otstarbel, näiteks avatud hoidlad, sadamate varusüsteemid, remonditöökojad, logistika, ringlussevõtukäitised, ehitusmasinate ja materjalide ladustamine.

¹² Hongkongi statistika- ja rahvaloendusameti andmetel suurenes Mandri-Hiina ettevõtete arv Hongkongis 853 ettevõttelt 2012. aastal 1 123 ettevõtteks 2016. aastal.

¹³ Allikas: JLL, Hongkong.

olid seotud hoonete renoveerimise sektoris levinud pakkumismahhinatsioonidega. 2016. aasta kolmandas kvartalis esitas konkurentsikomisjon oma esimese ettepaneku grupierandi korra kohta teatavate laevandusettevõtjate lepingute suhtes. Tegeleda tuleb veel Hongkongi süsteemi teatavate iseloomulike joontega, eelkõige piiriülese ühinemise korra puudumisega, aga ka erasektori meetmete puudumise ja põhikirjajärgsete asutuste suhtes kehtiva erandiga.

Mis puudutab keskkonnapoliitikat, on Hongkong teatanud oma otsusest lõpetada kauplemine elevandiluuga kohalikul tasandil 5 aasta jooksul. Asjaomane seadusemuudatus tuleb esitada seadusandlikule kogule 2017. aasta esimesel poolel. Detsembris kuulutas valitsus välja linna esimese strateegia ja tegevuskava bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja kestliku arengu toetamiseks, eraldades selleks esimesel kolmel aastal 150 miljonit Hongkongi dollarit.

Rahvusvahelised kohustused

Hongkong tegi järjekindlaid edusamme maksundusalase finantsteabe automaatsel vahetamisel kooskõlas OECD standardiga¹⁴. Juunis võttis seadusandlik kogu vastu määruse, millega muudetakse siseriiklikku õigust, et luua õigusraamistik maksundusalase finantsteabe automaatseks vahetamiseks. Hongkong on valmis maksualase teabe automaatseks vahetamiseks Jaapani ja Ühendkuningriigiga alates 2018. aastast. Samuti on Hongkong kutsunud veel 16 ELi liikmesriiki üles alustama pädevate asutustega arutelusid finantsteabe automaatset vahetamist käsitlevate kokkulepete üle; samuti jätkatakse läbirääkimisi maksulepingute sõlmimiseks suurema hulga liikmesriikidega.

Juunis andis Hongkong OECD-le teada, et kavatseb rakendada maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise paketti. OECD nõuete täitmiseks kavatseb Hongkong seadusandlikule kogule esitada vastavad seaduse muutmise eelnõud 2017. aasta keskel. Selleks algatas valitsus oktoobris avaliku konsultatsiooni, et koguda arvamusi maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise ohjamiseks kasutatavate OECD meetmete rakendamise kohta.

Hongkong tugevdas veelgi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast korda. Märtsis avaldas Hongkongi pankade assotsiatsioon kõigile oma liikmetele suunised (mille koostamisel konsulteeriti Hongkongi rahandusametiga) kaubandusega seotud rahapesu vastu võitlemiseks. On väidetud, et Hongkongi praegune süsteem on atraktiivne mitte ainult kaubandusele ja investeringutele, vaid ka ebaseaduslikule tegevusele. Suunised peaksid olema finantseerimisasutustele abiks siis, kui nad hakkavad rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse (finantseerimisasutused) 2012. aasta määruse üldpõhimõtteid vormima toimivateks sisemenetlusteks. Detsembris esitas julgeolekubüroo seadusandlikule kogule ettepanekud ÜRO (terrorismivastaseid meetmeid käsitleva) määruse muutmiseks, et võtta arvesse rahapesuvastase töökonna viimaseid soovitusi terrorismi rahastamise tõkestamiseks ja rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2178. Uued meetmed võimaldavad terrorismis kahtlustatavate isikute varasid kiiresti külmutada ja keelata isikutel terroristlikel eesmärkidel Hongkongist lahkuda ja teise riiki siseneda.

¹⁴ Hongkong väljendas oma toetust OECD standardile septembris 2014 eesmärgiga pidada esialgsed vastastikused mõttevahetused asjaomaste partneritega enne 2018. aasta lõppu.

Vaatamata oma jõupingutustele sai Hongkongi maine rahvusvahelise finantskeskusena Panama dokumentide paljastuste järel kannatada. Lekkinud dokumendid seadsid kahtluse alla selle, kas Hongkongis on tagatud tõhus reguleerimine *offshore*-äriühingute poolsete kuritarvituste vältimiseks. Uurivate ajakirjanike rahvusvahelise konsortsiumi (ICIJ) andmetel oli Hongkong juhtivaks turuks Panamas asuvalle advokaadibüroole Mossack Fonseca, kes aitas klientidel hallata oma vara salajastes *offshore*-struktuurides. Suur osa advokaadibüroo klientidest saadi Hongkongi sidusettevõtetest või nende kaudu. Hongkongi ametiasutused väitsid, et siseriikliku õigusega ei ole äriühingutel ega äriüksustel keelatud asutada ettevõtteid väljaspool Hongkongi jurisdiktsiooni.

ELi ja Hongkongi kahepoolsed suhted ja koostöö 2016. aastal

ELi ja Hongkongi kahepoolsed suhted tugevnesid 2016. aastal veelgi. Nagu varasematelgi aastatel oli EL Mandri-Hiina järel Hongkongi suuruselt teine kaubanduspartner,¹⁵ samal ajal kui Hongkong oli ELi suuruselt 14. kaubanduspartner kaupade alal ja oluline partner teenuste alal.

2016. aastal suurenes ELi ja Hongkongi kahepoolne kaubavahetus 7,3 % võrra 53,2 miljardi euroni, kusjuures ELi kaubandusbilansi ülejääk oli 16,8 miljardit eurot,¹⁶ mis on suuruselt viies ELi väliskaubanduse ülejääk. Kahepoolse teenustekaubanduse maht oli 2015. aastal (aasta, mille kohta on olemas värskemad kättesaadavad andmed) 22,77 miljardit eurot, kusjuures ELil oli 506 miljoni euro suurune puudujääk.

Samuti jätkusid head investeerimissuhted. EL oli 2015. aastal Hongkongi tehtud välismaiste otseinvesteeringute poolest Briti Neitsisaarte ja Mandri-Hiina järel kolmandal kohal¹⁷. Hongkong kuulub kümne suurima ELi investeerija hulka. EL tegi 2015. aastal otseinvesteeringuid Hongkongi 119,4 miljardi euro väärtuses; Hongkongi ELis tehtud otseinvesteeringute maht oli 80,4 miljardit eurot¹⁸. ELi 2107 äriühingut moodustavad Hongkongis asutatud välismaistest äriühingutest kõige suurema osa¹⁹.

Loomuliku ettevõtlus- ja investeerimisplatvormina Hiina ja Euroopa vahel saab Hongkong investeeringuvoogude suurenemisest ainult võita. 2016. aastal uurisid EL ja Hongkong mitteametlikult, milline võiks olla Hongkongi roll investeerimisplatvormina Euroopa investeerimiskava jaoks ja algatuse OBOR raames.

17. novembril toimus Brüsselis ELi ja Hongkongi struktureeritud dialoogi kümnes kohtumine.

- Mõlemad pooled jõudsid kokkuleppele meetmete suhtes, millega hõlbustatakse liha ja lihatoodete eksporti EList.

¹⁵ Järjestus põhineb Hongkongi statistika- ja rahvaloendusameti avaldatud kaubandusstatistikal.

¹⁶ Allikas: Comext, Eurostati väliskaubanduse võrdlusandmebaas. Esialgsed andmed 14. veebruari 2017. aasta seisuga.

¹⁷ Allikas: *Hongkongi välismaised otseinvesteeringud 2015. aastal*, Hongkongi statistika- ja rahvaloendusamet.

¹⁸ Allikas: Eurostat ja kaubanduse peadirekoraat.

¹⁹ Allikas: *2016. aasta uuring äriühingutest Hongkongis, kes esindavad väljaspool Hongkongi asuvaid emaettevõtjaid*, Hongkongi statistika- ja rahvaloendusamet.

- Pooled leppisid kokku, et jätkavad dialoogi ja koostööd toiduohutuse ja terviseiga seotud küsimustes.
- EL ja Hongkong tervitasid paljulubavat koostööd äsja loodud intellektuaalomandi töörühma raames ja leppisid kokku, et mõlema poole investeeringute eksperdid tulevad kokku ja vahetavad teavet oma investeerimispoliitika viimase arengu kohta. Pooled leppisid kokku, et tugevdavad veelgi juba toimivat koostööd WTO raames.
- Samuti otsustati koordineerida jõupingutusi looduslike liikidega kaubitsemise vastase võitluse alal.
- Lisaks andsid pooled ülevaate meetmete rakendamisest maksuküsimuste suurema läbipaistvuse tagamiseks ja maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastu võitlemiseks G20 ja OECD egiidi all.

EL ja Hongkong tegid jätkuvalt head koostööd tegevuskava raames, mis käsitleb intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist tollis. Märtsis viidi lõpule kuuekuune katseprojekt, mille raames vahetati turvaliste kanalite kaudu jälitusteavet kinnipidamisjuhtumite kohta ja analüüsiti ühiselt piiril kinnipidamiste statistikat. Katseprojektis osales viis ELi lennujaama. Positiivsete kogemuste valguses otsustasid EL ja Hongkong koostööd laiendada, kaasates eelkõige rohkem ELi lennujaamu.

Kahepoolse kaubanduse edasiseks hõlbustamiseks töötasid EL ja Hongkong välja töökava, mille tulemusena võidakse hakata vastastikku tunnustama volitatud ettevõtjate programme.

Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas toimus 2016. aastal märkimisväärne edasimineku seoses Euroopa Komisjoni ja Hongkongi uurimisstipendiumide nõukogu vahelise koostöö kavaga, mis loodi 2015. aastal, et edendada ühiste akadeemilise teadusprojektide alast koostööd ELi raamprogrammi „Horisont 2020“ kaudu. Septembris andis uurimisstipendiumide nõukogu esimese uurimistoetuse summas 2 miljonit Hongkongi dollarit Hongkongi Polütehnilise Ülikooli projektile. Oktoobris kuulutati välja teine projektikonkurss programmi „Horisont 2020“ raames aastateks 2016–2017 taotluste esitamiseks.

Oma üleilmse õiglase maksustamise tegevuskava osana jätkas EL tööd ELi ühise loetelu koostamisega koostööd mittetegevatest maksujurisdiiktsioonidest. EL koostas „näitajate tulemustabeli“ kõigi ELi mittekuuluvate riikide eelhindamise alusel. Tulemustabeli puhul ei ole tegemist esialgse ELi loeteluga ega mis tahes hinnanguga ELi mittekuuluvate riikide kohta. Hongkongi puhul oli riskinäitajateks märgitud läbipaistvus ja ettevõtte tulumaksu soodustus. Samas aga suurendas Hongkong oma jõupingutusi, kirjutades eelkõige finantsteabe automaatseks vahetamiseks alla OECD mudelil põhinevatele pädevate asutuste kahepoolsetele kokkulepetele Ühendkuningriigi ja Jaapaniga. Hongkong pöördus peaaegu kõigi ELi liikmesriikide poole eesmärgiga allkirjastada pädevate asutuste kokkulepped, topeltmaksustamise vältimist käsitlevad lepingud ja maksuteabe vahetamise lepingud. Ta sai mitmelt liikmesriigilt positiivse vastuse ja ootab tagasisidet ülejäänud riikidelt.

ELi ja Hongkongi suhteid finantsteenuste valdkonnas tugevdas iga-aastane ELi, Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide foorum, mille avakoosolek toimus oktoobris Singapuris.

Kõik Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide regionaalbüroo liikmed, Euroopa Komisjon (finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat) ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tulid kokku, et jagada teavet ja vahetada arvamusi poliitikameetmete ja õigusloome vallas. Hongkongi esindas väärtpaberi- ja futuurikomisjon. Foorumi eesmärk on vahetada teavet kehtiva õigusraamistiku ja edasise arengu kohta, keskendudes Aasia ja Vaikse ookeani vahelise koordineerimise tugevdamisele finantsteenuste valdkonnas, tagada samaväärsust kinnitavate otsuste vastuvõtmine Euroopa Komisjonis ja Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riikide ametiasutustes ning võtta arvesse uusi poliitilisi prioriteete ülemaailmse regulatiivse tegevuskava koostamisel.

ELi ärihuve Hongkongis esindab Euroopa Kaubanduskoda, mis on oma olemuselt „kodade koda,“ mille liikmeks on 15 Hongkongi ja üks Macau kaubanduskoda. Euroopa Kaubanduskodal on viis sektoripõhist (autotööstus, kaubamärkide kaitse, energeetika ja keskkond, finantsteenused ning teave, kommunikatsioon ja tehnoloogia) ärinõukogu. Ta teeb tihedat koostööd ELi esindusega Hongkongis ja Macaus, et hõlbustada dialoogi valitsusega. 2016. aastal jätkas kaubanduskoda tööd Euroopa Liidu äriteabeprogrammi rakendamisel, mis tugevdab majanduspartnerlust ja ärikoostööd Hongkongi ja Macauga ning tagab ELi ettevõtlushuvide tugevama ja koordineerituma esindamise.

ELi ja liikmesriikide diplomaatilised esindused Hongkongis jätkasid ühist tööd ELi tuntuse parandamiseks. Selleks korraldas ELi esindus terve rea kohtumisi ELi esinduste juhtide, Hongkongi valitsuse, seadusandliku kogu ja kohtuasutuste kõrgemate ametnike ning muude juhtivate isikutega, sh ärieringkonnast. EL ja Hongkong tegid koostööd inimestevaheliste kontaktide suurendamiseks eelkõige akadeemilise koostöö, üliõpilaste liikuvuse, kultuuri ja loomemajanduse valdkonnas.

ELi diplomaatilised esindused ja kultuuriinstituudid tegid koostööd kohalike partneritega paljude inimestevaheliste meetmete alal. Olulisemate sündmuste hulka kuulusid ELi filmifestival, Euroopa kõrghariduspaviljon suurel haridus- ja koolitusmessil, ELi keelte päev ja koolide kalendrikonkurss, aga ka mitu inimõigustele keskenduvat üritust, näiteks inimkaubandust käsitlev kahepäevane seminar ja LGBTI-inimeste õigusi ja usuvabadust käsitlev konverents. EL loodab jätkata eelkirjeldatule toetudes tööd valitsuse, kodanikuühiskonna ja ettevõtjatega teabevahetuse edendamiseks õiguste ja vabaduste valdkonnas.

ELi ja Hongkongi akadeemiline programm (EUAP), Hongkongi Baptistlikust Ülikoolist, Hongkongi Ülikoolist, Hongkongi Hiina Ülikoolist ja Lingnani Ülikoolist koosnev konsortsium, jätkas ELi ja Hongkongi suhete tugevdamist kohalike, piirkondlike ja Euroopa partneritega toimuva akadeemilise töö ja võrgustike loomise kaudu. EUAP korraldas Euroopa „arukate linnade“ uuringute teemal rea üritusi, konverentse ja seminare. Samuti korraldas EUAP simulatsiooni „Model EU,“ milles üliõpilased mängivad ELi liikmesriikide riigipäid ja valitsusjuhte Euroopa Ülemkogus.

2016. aastal külastas Hongkongi mitu ELi institutsioonide kõrget ametnikku. Juulis külastas Hongkongi Euroopa Komisjoni asepresident Jyrki Katainen (kes kohtus valitsusjuhi,

peaministri ja rahandusministriga) ja novembris ELi põllumajanduse ja maaelu arengu volinik Phil Hogan. Phil Hogani visiit sillutas teed kokkulepe saavutamisel meetmete kohta, millega lihtsustatakse liha ekspordi EList Hongkongi.